

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

بررسی دلایل افزایش قیمت روغن خوراکی در یک سال اخیر

معاونت سیاسی
صدا و سیما

پژوهشگر: علی قنبری شیرسوار

تهیه شده در «مدیریت پژوهش‌های خبری»

باسمه تعالی

- ۲ ..... مقدمه و طرح مسئله
- ۲ ..... جایگاه دانه‌های روغنی در اسناد بالا دستی
- ۳ ..... طرح خوداتکایی دانه‌های روغنی کشور
- ۳ ..... میزان واردات روغن مصرفی کشور
- ۴ ..... سرانه مصرف روغن خوراکی کشور
- ۴ ..... وضعیت کارخانجات روغن کشی کشور
- ۵ ..... منابع تامین روغن خوراکی کشور در سال ۱۳۹۹
- ۵ ..... دلایل گرانی قیمت روغن
- ۶ ..... مصوبه گرانی روغن خوراکی در کارگروه تنظیم بازار
- ۷ ..... تحقق نیافتن وعده‌های دولتمردان و نابسامانی بازار روغن
- ۸ ..... تغییرات قیمتی یک ساله روغن مایع
- ۹ ..... علت به صرفه بودن واردات دانه‌های روغنی و دست‌های پشت پرده
- ۱۱ ..... جمع بندی

مقدمه و طرح مسئله

شیوع کرونا نه تنها بر جان مردم رخنه کرده بلکه اقتصاد و معیشت مردم را تحت تاثیر قرار داده تا جایی که از ابتدای امسال تا کنون شاهد افزایش چند برابری اقلام معیشت و ضروری خانوارها در بازار هستیم. اواخر شهریورماه بود که عرضه روغن جامد در فروشگاهها کم شد و قیمت آن نیز افزایش یافت. کمتر از یک ماه بعد نیز روغن مایع در بازار کمیاب شد. مشکلات ایجاد شده در حدی بود که براساس گزارشهای رسیده از تهران و برخی شهرستانها یا به طور کل روغن در فروشگاهها و مغازهها نبود، یا با قیمت‌های بالاتر به بهانه کمیاب شدن فروخته می‌شد، یا خرید روغن منوط به خرید اقلام دیگر بود یا اینکه پس از ایستادن در صف به هر نفر تنها یک روغن فروخته می‌شد.

اگر چه چندی بعد وضعیت عرضه روغن مایع در فروشگاههای زنجیره‌ای و بعد از آن در خرده فروشی‌ها بهتر شد و بازار به ثبات نسبی رسید اما گزارش‌ها نشان می‌دهد که هنوز برخی استانها در تامین روغن مایع مصرفی خانوار با مشکلاتی مواجه هستند و کمبود عرضه روغن جامد نیز همچنان خودنمایی می‌کند و شهروندان را با چالش‌های بسیاری مواجه کرده است. اخیراً هم مشاهدات میدانی نشان داد که در برخی از محله‌های شهر تهران در بعضی از فروشگاههای زنجیره‌ای خرید روغن جامد با ارائه کارت ملی میسر است؛ یعنی به هر کارت ملی تنها یک روغن جامد فروخته می‌شود. لذا با توجه به موارد ذکر شده به بررسی علل اصلی نابسامانی در بازار روغن و دلایل افزایش قیمت آن در یک سال اخیر می‌پردازیم.

جایگاه دانه‌های روغنی در اسناد بالادستی

در بند ۹ اصل ۴۳ قانون اساسی به تامین نیازهای اساسی کشور تاکید شده است. در این بند آمده است: تاکید بر افزایش و خودکفایی در تولیدات کشاورزی - دامی و صنعتی. البته قرار بود در طرح ده ساله در تامین روغن به خود اتکایی برسیم، خودکفایی لحاظ نشده بود که دلیلش این بود که دانه‌های روغنی مخصوصاً سویا، "آب بر" است. با توجه به وضعیت آب در کشور این موضوع با مشکل روبرو شده است. به همین دلیل تصمیم بر این شد که ۷۰ درصد در داخل کشور و ۳۰ درصد از طریق بازرگانی تامین شود. همچنین در بند ۶ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی آمده است: افزایش تولید داخلی، کالای اساسی و اولویت دادن به تولید در داخل و محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تامین کالای وارده با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. اما یک بندی که در قوانین بود و صنایع روغن کشتی بر مبنای این قوانین توسعه پیدا کرد و بعدها به فراموشی سپرده شد، بند سوم برنامه سوم توسعه اقتصادی بند «ح» ماده ۱۳۶ بود که دولت را موظف کرده بود به جای واردات روغن و کنجاله، در جهت ایجاد اشتغال و صرفه جویی، دانه روغنی وارد کنیم.

طرح خوداتکایی دانه‌های روغنی کشور

طرح خوداتکایی دانه‌های روغنی یکی از مهم‌ترین طرح‌های وزارت جهاد کشاورزی در جهت کاهش وابستگی به خارج و تأمین نیاز روغن کشور در داخل است؛ طرحی که به سرانجام رسیدن آن می‌تواند منجر به تأمین امنیت غذایی، اشتغال‌زایی و جلوگیری از خروج ارز از کشور شود. هر چند که طی سال‌های گذشته دولت بر اجرای این طرح تأکید زیادی داشته و حدود ۱۰ درصد نیز ضریب خوداتکایی بهبود یافته اما عقب ماندگی زیادی در برنامه مشاهده می‌شود. طرح خوداتکایی دانه‌های روغنی یکی از هشت طرح خوداتکایی محصولات اساسی بود که توسط وزارت جهاد کشاورزی اجرا شد. اجرای این طرح ۱۰ ساله که تا افاق ۱۴۰۴ تدوین شده بود از نیمه دوم سال ۹۴ آغاز شد. در این زمینه علیرضا مهاجر، مجری وقت طرح دانه‌های روغنی وزارت جهاد کشاورزی اوایل امسال اعلام کرده بود: ما برنامه‌ای ۱۰ سال برای خوداتکایی در این زمینه داریم که بر این اساس باید تا در پایان این ۱۰ سال، حداقل ۷۰ درصد نیاز کشور را به روغن در داخل تأمین کنیم؛ بیشترین تمرکز ما در این زمینه روی محصول کلزا است چراکه این دانه در پاییز کشت می‌شود و از نزولات جوی استفاده می‌کند بنابراین به حل بحران کم آبی کشور نیز کمک خواهد شد.

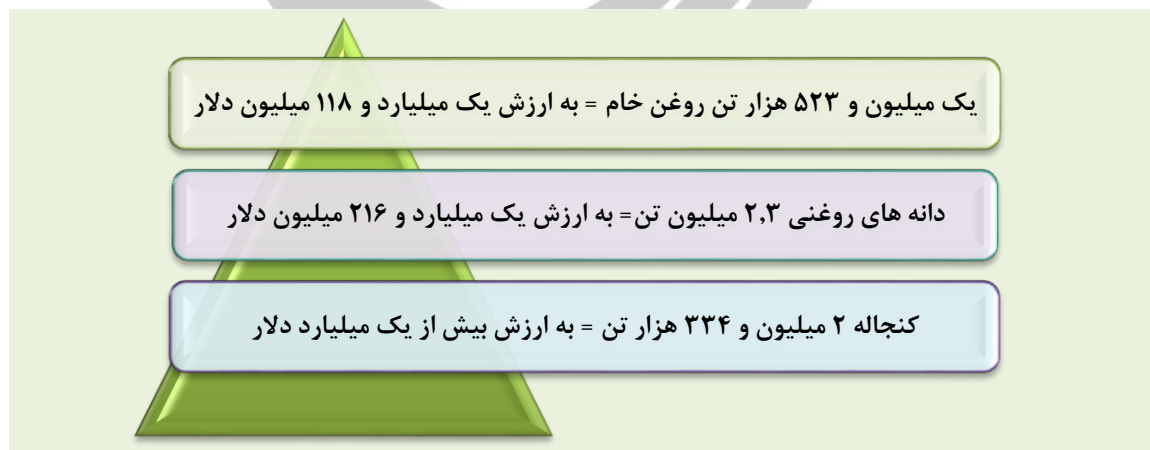
❖ ۴ دلیل عقب ماندگی در طرح خوداتکایی دانه‌های روغنی عبارتند از :

*میزان واردات روغن مصرفی کشور

طبق آمار وزارت جهاد کشاورزی در سال ۹۴، حدود ۹۶ درصد از روغن مورد نیاز کشور، وارداتی بود و ۶ درصد تولید داخل محسوب می‌شد و در حال حاضر (۱۳۹۸) تقریباً ۱۶ درصد روغن مورد نیاز کشور تولید داخل است. با گذشت حدود ۴ سال از اجرای این طرح، پیش بینی‌های مسئولان وزارت جهاد کشاورزی تاکنون محقق نشده و عقب ماندگی زیادی در این حوزه مشاهده می‌شود. به عبارتی طی این سال‌ها گذشته میزان خوداتکایی تنها حدود ۱۰ درصد رشد کرده و از حدود شش درصد به ۱۶ درصد رسیده است. همچنین وضعیت موجود نیز گویای این نیست که مسئولان بتوانند در مدت باقی مانده عقب ماندگی ایجاد شده را جبران کنند و به اهداف برنامه دست یابند.

❖ میزان واردات در سال ۱۳۹۸:

❖ مهم‌ترین مبادی واردات روغن‌های مختلف

روغن پالم : کشور مالزی	روغن آفتابگردان : روسیه و آسیای میانه	روغن سویا و ذرت : آمریکای جنوبی
---------------------------	--	------------------------------------

شرکت بازرگانی دولتی ایران به عنوان شرکت تامین کننده کالاهای اساسی و راهبردی کشور از جمله روغن، برنج، شکر و گندم وظیفه تنظیم بازار داخلی را برعهده دارد.

❖ مصرف سالانه روغن خام کشور ۱/۵ میلیون تن است که در حال حاضر:

صنعتی بهشهر با برندهای لادن، بهار و... سهم ۳۳ درصدی
کوروش با برند اوپلا، فامیلا و... ۲۴ درصد
مارگارین با برند خروس و آفتاب، سهم ۹ درصدی در بازار را به خود اختصاص داده‌اند!

کارشناسان می‌گویند با توجه به مشکلات ایجاد شده برای کشور در پی تحریم و همچنین چالش‌های انتقال ارز، ما چاره‌ای جز تولید در داخل کشور نداریم و وزارت جهاد کشاورزی باید در این زمینه سیاستگذاری‌های درست و لازم را انجام دهد.

سرانه مصرف روغن خوراکی کشور

امیرهوشنگ بیرشک دبیر انجمن صنفی صنایع روغن نباتی ایران گفت: مصرف سرانه در ایران ۱۸ تا ۲۰ کیلوگرم است که این رقم در آمریکا ۳۶ کیلوگرم و در اروپا ۲۵ کیلوگرم است اما این رقم در کشوری مانند پاکستان کمتر از ایران است. در این سرانه مصرف روغن موجود در شیرینی، شکلات، فست فود و دسر نیز در نظر گرفته شده است. البته ۶۰ تا ۶۵ درصد روغن تولید، توزیع و مصرف روغن در کشور به صورت مایع است و مابقی آن به صورت نیمه جامد تولید می‌شود که روغن نیمه جامد مصرف صنف و صنعت دارد. عمده روغن خوراکی کشور با ترانس صفر درصد تولید می‌شود و وزارت بهداشت بر صحت و سلامت آن تاکید دارد. در دهه ۸۰ شمسی حدود ۷۰ درصد روغن مصرفی کشور جامد بود این الگوی مصرف روغن بر اساس فرهنگ‌سازی انجام شده تغییر کرد و کارخانه‌های روغن نیز خود را با این تغییر هماهنگ کردند.

وضعیت کارخانجات روغن کشی کشور

در حال حاضر ۲۶ کارخانه روغن کشی در سراسر کشور داریم که همگی فعال هستند و با توجه به اینکه کنجاله مورد مصرف برای خوراک دام و طیور کنجاله سویا است این کارخانجات از دانه سویا روغن کشی می‌کنند و کنجاله را در اختیار مرغداران قرار می‌دهند. از نظر میزان تولید نیز سال گذشته با توجه به اینکه مشکلاتی در زمینه تخصیص ارز وجود داشت تولید کارخانجات نسبت به سال ۱۳۹۷ کاهش یافت. به طوری که کارخانجات سال گذشته ۲ و نیم میلیون تن دانه روغن کشی کردند، در حالی که سال ۹۷ حدوداً ۳ میلیون تن روغن کشی داشتیم که حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد کنجاله و ۴۰ درصد روغن مورد نیاز کشور را تامین کرد. در حال حاضر ظرفیت کارخانجات روغن کشی ما بالغ بر ۵ میلیون و ۴۰۰ هزار تن است. به این ترتیب بیش از ۵۰ تا ۶۰ درصد ظرفیت کارخانجات تکمیل نمی‌شود. این در حالی است که کشور سالانه نیاز

^۱ - روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۷ تیر ۱۳۹۹، شماره ۴۹۲۸، علی اسکینی

به ۱ و نیم میلیون تن روغن خام دارد که توسط صنایع تصفیه و بسته‌بندی به مصرف مردم می‌رسد. علاوه بر این سالانه نیاز به ۲ و نیم تا ۳ میلیون تن کنجاله داریم که عمدتاً برای تولید گوشت و مرغ استفاده می‌شود.

منابع تامین روغن خوراکی کشور در سال ۱۳۹۹

میانگین تولید و توزیع روغن نباتی کشور طی چهار سال گذشته سالانه قریب به یک میلیون و ۷۰۰ هزار تن بود.

میزان روغن خام تامین شده برای کارخانه‌ها از ابتدای سال جاری تاکنون (اول بهمن ۹۹) قریب به یک میلیون و ۶۰۰ هزار تن بوده است.

از ابتدای سال ۱۳۹۹ روغن خام مورد نیاز کارخانه‌های روغن نباتی برای توزیع در شبکه‌های خانوار و صنف و صنعت از چهار محل شامل:

با توجه به تحریم‌های ظالمانه استکبار جهانی علیه ملت بزرگ ایران و مشکلات مترتب بر تامین ارز کشور، واردات روغن خام طی ۱۰ ماه سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳۴ درصد (۴۵۴ هزار تن) کاهش داشته است که تدابیر دولت در مقابله با تحریم و حفظ و ارتقای ذخایر راهبردی کالاهای اساسی کشور موجب شد کسری میزان واردات از محل ذخایر راهبردی به میزان ۵۲۳ هزار تن از ابتدای سال جاری تاکنون تامین و توزیع شود و به منظور جبران تقاضاهای مضاعف موجود و نیازهای پایان سال، برنامه توزیع ۳۰۰ هزار تن روغن خام مازاد بر توزیع قبلی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت ابلاغ شده است که در حال اجرا است.

دلایل گرانی قیمت روغن

امیرهوشنگ بیرشک دبیر انجمن صنفی صنایع روغن نباتی در خصوص دلیل واقعی افزایش قیمت یکباره روغن گفت: این افزایش قیمت چند دلیل دارد.

۱- تحریم، اولین و مهم‌ترین دلیل گرانی روغن است. به واسطه تحریم‌ها، نقل و انتقالات مالی با مشکل مواجه شده است که منجر به افزایش هزینه‌ها شده است.
۲- افزایش قیمت روغن خام و دانه‌های روغی در بازار جهانی
۳- کرونا، این بیماری باعث شد تقاضا برای خرید دانه و روغن خام زیاد شود. کشورها در این شرایط شروع به تامین ذخایر خود کردند و به همین دلیل، تقاضای خرید کشورهایی مثل چین و هند در بازار بالا رفته و همین مسئله روی قیمت‌های جهانی تاثیر گذاشته است.
۴- بالا رفتن قیمت، مواد بسته بندی و ملزومات صنعت روغن نباتی چرا که با ارز نیمایی محاسبه می‌شود.
۵- افزایش کشورهای متقاضی برای خرید دانه‌های روغنی از کشور روسیه ایران بخشی از مواد اولیه تولید روغن را از روسیه خریداری می‌کند که امسال به دلایلی ترکیه و چین نیز مشتری دانه‌های روغنی روس‌ها شدند که این مسئله موجب شد تا قیمت خرید مواد اولیه برای ایران بالا رود.

***مصوبه گرانی روغن خوراکی در کارگروه تنظیم بازار**

۱- با توجه به اینکه روغن جزو کالاهای اساسی تلقی می‌شود. دولت از ابتدای سال ۹۷ و با شروع بحران ارزی کشور، برای این محصول ارز ۴۲۰۰ تومانی تخصیص داد اما بهای تمام شده، سایر مواد و اقلام، اعم از دستمزد و هزینه‌های سربار، افزایش قیمت داشته‌اند. سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان، مجوز افزایش نرخ این محصول برای سال ۱۳۹۹ را براساس صورت‌جلسه مورخ ۱۲ تیر ماه ۱۳۹۹ ستاد تنظیم بازار، مقرر کرد که:

❖ **کلیه روغن‌های مایع ۱۲ درصد و کلیه روغن‌های جامد و نیمه جامد ۱۴ درصد افزایش قیمت نسبت به قیمت‌های تعیین شده قبلی داشته باشند.**

❖ **افزایش فوق‌جهت جبران افزایش هزینه‌های بسته‌بندی، سربار و قیمت روغن خام، با فرض تخصیص ارز برای واردات روغن خام به ازای هر دلار ۴۲۰۰ تومانی در نظر گرفته شده است.**

۲- همچنین در **۲۸ آبان ماه سال جاری** بر اساس مصوبه کارگروه تنظیم بازار قیمت انواع روغن خام وارداتی افزایش و به تبع آن قیمت روغن‌های خوراکی و مصرف خانوار نیز افزایش یافت. بر این اساس با وجود عدم حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی برای واردات روغن خام، **قیمت انواع روغن نباتی با ظرفیت (بطری پلاستیکی) ۱۰ درصد و با سایر ظروف از جمله حلب ۱۳ درصد افزایش یافت.**

دلایل افزایش قیمت انواع روغن نباتی افزایش قیمت جهانی روغن خام و افزایش هزینه سایر ملزومات تولید از جمله بسته‌بندی اعلام شده است.

***تحقق نیافتن وعده‌های دولتمردان و نابسامانی بازار روغن**

مسئولان وزارت صمت علت اصلی نابسامانی در بازار روغن را گمانه زنی درباره حذف ارز دولتی این محصول عنوان می‌کنند. اما آن‌ها به مردم اطمینان داده‌اند که ارز دولتی روغن قطع نمی‌شود و قیمت روغن در سال آینده افزایش نخواهد یافت. وعده‌ای که شاید نتوان از تحقق آن مطمئن بود، چراکه طی ماه‌های اخیر مسئولان این وزارتخانه بارها وعده دادند که مشکل بازار روغن حل می‌شود که هنوز حداقل در بازار روغن جامد این وعده محقق نشده است. در چنین شرایط همین مسئولان مشکلات این بازار از جمله فروش روغن با کد ملی را رد می‌کنند.

به گفته عباس قبادی، دبیر ستاد تنظیم بازار، مصرف اکثر خانوارها روغن مایع است و روغن جامد بیشتر مصرف صنعتی و صنفی دارد، اما افزایش تقاضای روغن مایع موجب شد بخشی از ظرفیت تولید روغن جامد نیز به این بخش تخصیص یابد که موجب کسری در تولید روغن جامد هم شد.

میانگین مصرف ماهانه روغن در کشور را حدود ۱۵۰ هزار تن و تولید روغن در بهمن ماه ۱۷۰ تا ۱۸۰ هزار تن بوده و نابسامانی در بازار این محصول به فضای روانی ناشی از اخباری مربوط به احتمال تغییر نرخ ارز و در پی آن هجوم مردم به فروشگاه‌ها، افزایش تقاضا و شکل‌گیری احتکار خانگی می‌باشد.

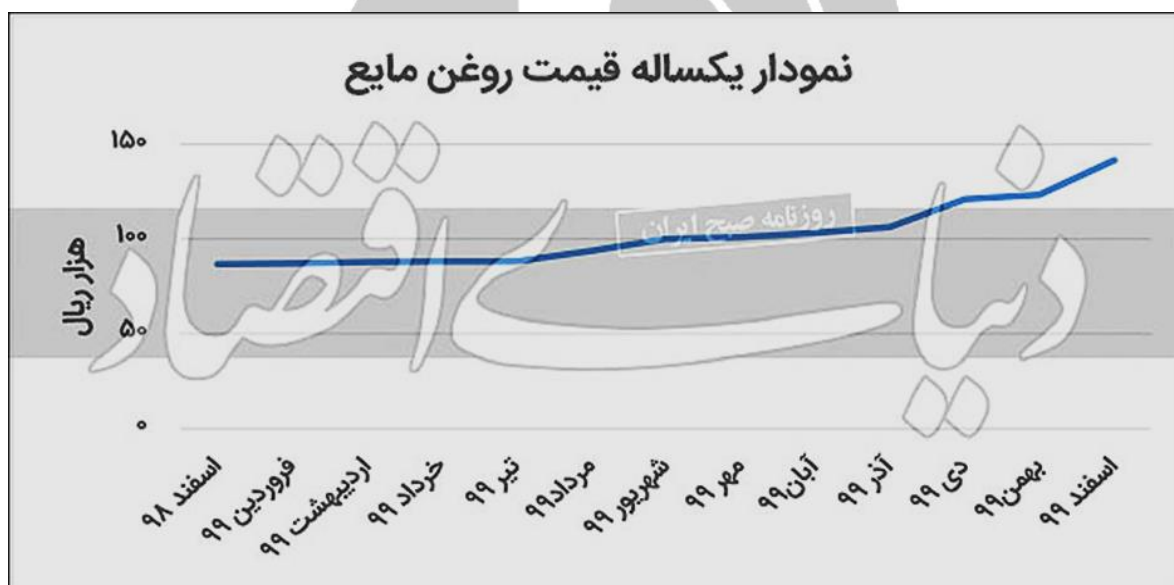
❖ برخی آمار و اطلاعات در این خصوص:

این در حالی است که بر اساس آمار رسمی منتشر شده در ماه‌های اخیر، روغن ساخته شده نباتی همواره بیشترین کاهش تولید را در بین کالاهای منتخب صنعتی داشته و در ۱۰ ماهه نخست امسال حدود یک میلیون و ۲۱۵ هزار تن بوده، یعنی به طور میانگین ماهانه بیش از ۱۲۰ هزار تن روغن نباتی در کشور تولید شده است. همچنین بر اساس همین آمار، در آذر ماه امسال قیمت هر حلب روغن نباتی معمولی ۱۶ کیلوگرمی ۱۲۵،۵ درصد، حلب نیمه جامد معمولی ۵،۴ کیلوگرمی ۶۹،۶ درصد، هر بطری روغن سرخ کردنی معمولی ۸۱۰ گرمی ۲۴،۲ و هر بطری روغن مایع آفتابگردان معمولی ۸۱۰ گرمی ۱۵،۴ درصد نسبت به آذر سال قبل افزایش یافته است.

به طور کلی آنچه در ماه‌های اخیر شاهد بودیم، چرخه‌ای از وعده و تکذیب مشکلات در بازار روغن بود، حال آنکه واقعیت این است که مردم برای تامین روغن جامد همچنان دارای مشکل هستند.^۱

* تغییرات قیمتی یک ساله روغن مایع

نمودار قیمتی به روغن مایع ۹۰۰ گرمی اختصاص دارد. روغن مایع در آذر سال گذشته ۸ هزار و ۷۰۰ تومان فروخته شد و تا انتهای سال ۹۸ با ۱۰۰ تومان کاهش به ۸ هزار و ۶۰۰ تومان رسید. روغن در کانال ۸ هزار تومان فروخته می‌شد تا اینکه در مرداد به ۹ هزار و ۳۰۰ تومان رسید. چند ماه پیش که روغن کمیاب شد، ستاد تنظیم بازار اقدام به عرضه روغن دولتی در فروشگاه‌های بزرگ کرد. به سبب تحریم‌های ایالات متحده و همین‌طور شیوع کرونا، مراودات تجاری با مشکلات زیادی انجام می‌شود و این شرایط باعث کمبود مواد اولیه روغن، یعنی دانه‌های روغنی، در بازار شد. البته پس از مدتی این کمبود جبران شد و تولیدکنندگان به عرضه روغن پرداختند منتها با قیمتی متفاوت. آذرماه امسال روغن مایع ۹۰۰ گرمی بستگی به برند، به‌طور میانگین ۱۲ هزار تومان فروخته شد و روغن جامد نباتی یک کیلوگرمی بالای ۱۱ هزار تومان نرخ‌گذاری شد.^۲

منبع: مرکز آمار ایران

^۱ - گزارش همشهری آنلاین - ۹۹/۱۲/۰۶ - (<https://khabarban.com/a/31117563>)

^۲ - روزنامه دنیای اقتصاد، ۹۹/۹/۲۲، شماره روزنامه ۵۰۵۶، (<https://www.donya-e-eqtasad.com/fa/tiny/news-3719862>)

سالانه یک میلیون و ۳۰۰ تا یک میلیون ۵۰۰ هزار تن روغن خام مورد نیاز کارخانه‌ها است که در این راستا یک میلیون و ۱۰۰ هزار تن روغن خام به کشور وارد و حدود ۴۰۰ هزار تن روغن خام نیز از کارخانه‌های روغنکشی داخلی دریافت شده است.^۱

*** علت به صرفه بودن واردات دانه‌های روغنی و دست‌های پست پرده**

واردات دانه‌های روغنی، روغن و کنجاله، که عمدتاً سویا، آفتابگردان و کلزا است با ارز دولتی است علاوه بر آن خرید محصولات تراریخته وارداتی و محصولاتی که تاریخ مصرف آنها در حال سپری شدن است با قیمت‌های ارزان خرید و به قیمت محصول سالم و مرغوب غیر تراریخته در داخل فروخته می‌شود و درصدی هم به صورت روغن تصفیه شده یا فرآورده‌های دیگر مثل شکلات و ... با ارز آزاد صادر و درآمد مضاعف کسب می‌کنند، ضمناً معمولاً قیمت درج شده در پروفرمای وارداتی که مرجع تخصیص ارز و تصفیه حساب بانک مرکزی است به قیمت محصول مرغوب است و با همکاری و مساعدت طرف خارجی مقادیر قابل توجهی ارز حاصل و در بازار آزاد به فروش می‌رسد ضمناً سود حاصل از مبالغ کاهش قیمت‌های بازار جهانی که در زمان‌های برداشت دانه‌های روغنی جهانی معمولاً بدیهی است، در قیمت مصرف کننده داخلی لحاظ نشده و معمولاً قیمت‌های داخلی رو به بالا است، حتی در مواردی که بازار جهانی ۳۰ درصد کاهش داشته و میلیاردها تومان سود با آورده داشته‌اند ریالی کاهش قیمت در محصولات وارد شده در داخل اتفاق نمی‌افتد.

موضوع دیگری که صنایع و وارد کنندگان را به واردات و لابی‌گری برای سرکوب تولید داخل، تشویق می‌کند علاوه بر سود کلان واردات، سهولت تامین نقدینگی برای خرید از خارج، در مقابل سختی تامین نقدینگی برای خرید محصول داخلی است به عبارتی اگر کسی بخواهد ۵۰۰۰۰ تن کلزا (به اندازه محموله یک کشتی متوسط) بخرد ۲۴۰ میلیارد تومان پول نیاز دارد که اخذ وام و تامین وثیقه آن برای حتی یک کارخانه که عمدتاً سند آنها در رهن بانک‌هاست غیر ممکن است. از طرفی کارمزد بانکی آن بالای ۲۰ درصد است در حالی که این وارد کننده از طرق بانک‌های خارجی و کارگزاران آنها در ایران با اخذ وام ۳ تا ۵ درصدی اقدام به واردات می‌کنند یا با فاینانس نسبت به خرید اقدام کرده و یک سال بعد نسبت به پرداخت اقدام می‌کنند و در این مدت در ایران با شگردهای خود و اختلال در بازار ارز، سکه، مسکن و ... سودهای باد آورده می‌برند. جالب است گرفتن وام ارزی از بانک‌های داخلی برای واردات خیلی راحت‌تر است از گرفتن وام برای خرید محصول تولید داخل. در مواردی واردکنندگان حرفه‌ای حتی با توجه به سودهای جانبی بالا در قیمت فروش محصول اصلی دمپینگ کرده و با سیاه‌نمایی باصرفه بودن واردات در مقابل تولید داخل نیت شوم خود برای سرکوب تولید داخلی با دست مسئولان ناآگاه به ظاهر دلسوز، عملیاتی می‌کنند و با قطع بودجه طرح‌های خوداتکایی وزارت جهاد، تیشه به ریشه تولید داخل می‌زنند.

در جدول زیر قیمت روز روغن خوراکی (۹۹/۱۲/۱۶) مانند انواع روغن جامد، مایع و روغن زیتون را مشاهده نمایید

قیمت روغن خوراکی		
عنوان	مقدار	قیمت (تومان)
روغن مغز بادام زمینی	هر لیتر	855,000
روغن زیتون تصفیه شده کریستال طلائی	4 کیلوگرم	591,000
روغن مغز پسته	هر لیتر	540,000
روغن مغز فندق	هر لیتر	450,000
روغن مغز بادام درختی (شیرین)	هر لیتر	360,000
روغن رازیانه خالص	هر لیتر	360,000

^۱ - ایران آنلاین، ۹۸/۰۳/۲۶، (<http://www.ion.ir/news/478945>)

قیمت روغن خوراکی		
عنوان	مقدار	قیمت (نومان)
روغن سیاهدانه	هر لیتر	360,000
روغن مغز گردو سفید	هر لیتر	330,000
روغن جامد گیاهی اصیل	4 کیلوگرم	322,000
روغن هسته انار	هر لیتر	310,000
روغن خشخاش خالص	هر لیتر	310,000
روغن مغز بادام درختی (تلخ)	هر لیتر	300,000
روغن خردل خالص	هر لیتر	260,000
روغن زیتون	5 لیتری	251,000
روغن تخمه کدو	هر لیتر	250,000
روغن شاهدانه	هر لیتر	240,000
روغن هسته آلبالو	هر لیتر	240,000
روغن جامد اصیل	2 کیلویی	240,000
روغن کنجد سفید	هر لیتر	210,000
روغن زیتون با بو کریستال	1 لیتری	202,000
روغن مغز هسته زردآلو	هر لیتر	200,000
روغن نارگیل	هر لیتر	195,000
روغن حیوانی نیک منش نوع ممتاز	900 گرمی	185,000
روغن پوست پرتغال غیر تراریخته ویتربین فود	1 لیتر	170,000
روغن جامد آبی امگا لادن	5000 گرمی	151,000
روغن هسته انگور	هر لیتر	150,000
روغن خوراکی مصرف خانوار ساده فامیلا امگا	4 کیلویی	150,000
روغن کنجد دکتر چویس	1 لیتری	141,000
روغن مایع کانولا اصیل	1.8 لیتر	141,000
روغن کرچک	هر لیتر	140,000
روغن بذر کتان	هر لیتر	115,000
روغن زیره سبز خالص	هر لیتر	110,000
روغن تخمه آفتابگردان	هر لیتر	88,000
روغن کنجد و کانولا داتیس	1 لیتری	70,000
روغن ذرت خالص گلکس	1.8 لیتر	65,000
روغن جوانه ذرت زر اوپل	1.8 لیتر	62,500
روغن بادام شیرین آرترینا	30 میلی	51,000
روغن فراپکر کلزا ارگانیک	1 لیتر	49,500
روغن کانولا کلزا لادن	810 گرمی	48,000
روغن کانولا لادن	1.5 لیتر	44,400
روغن جوانه ذرت	810 گرم	39,900
روغن فندق ارگانیک دموور	30 سی سی	25,400
روغن سیاه دانه	65 گرمی	18,500
روغن مایع بهار الماس مخصوص سرخ کردنی بدون پالم	1620 گرم	17,400
روغن سرخ کردنی بهار	1350 گرمی	16,500
روغن مایع آفتابگردان لادن	1350 گرمی	15,500
روغن سرخ کردنی بدون پالم اوپلا	810 گرمی	15,000
روغن مایع آفتابگردان آفتاب	900 گرمی	10,500
روغن سرخ کردنی بهار	810 گرمی	10,000
روغن مایع سرخ کردنی بهار	900 میلی لیتری	9,800
روغن مایع مخصوص سرخ کردنی ورینا	900 میلی لیتری	9,800
روغن مایع آفتابگردان ورینا	900 میلی لیتری	9,800

قیمت روغن خوراکی		
عنوان	مقدار	قیمت (تومان)
روغن آفتابگردان مخصوص پخت و پز و سالاد آفتاب	900 میلی لیتری	9,600

*** جمع بندی**

روغن نباتی به عنوان یک کالای اساسی و استراتژیک در سبد خانوار و به عنوان ماده اولیه در بسیاری از صنایع به کار گرفته می شود. این محصول مادر، نیاز امروز جامعه و قشرها با سطح درآمد متفاوت است.

نکته قابل توجه در تحلیل مشکل پیش آمده در بازار روغن، آثار انتظارات تورمی ناشی از اطلاع رسانی گسترده و متراکم در خصوص آزادسازی نرخ ارز کالاهای اساسی در کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی طی بررسی بودجه سال ۱۴۰۰ است که فشار سنگینی بر تقاضای بخش صنایع و صنعت و خانوار به بازار تحمیل و عملاً بازار را از حالت تعادل خارج کرده است. در آخرین جلسه تنظیم بازار کالاهای اساسی که در دفتر معاون اول رئیس جمهور برگزار شد صراحتاً اعلام شد، دولت هیچ تصمیمی به منظور تغییر ارز کالاهای اساسی از جمله روغن خام را نداشته و امید است با کاهش انتظارات تورمی ناشی از این تدابیر در آینده نزدیک بازار روغن به آرامش برسد.

ایران با وجود اقلیم و سطح زیر کشت مناسب برای کشت این دست دانه های روغنی پرمفعت، سالانه میلیاردها دلار، صرف واردات می کند و همچنان به طور عمده، وابسته به روغن خام و دانه های روغنی وارداتی است. اگر قرار است کشت محصول استراتژیک کلزا افزایش یابد، باید هم واردات روغن کم شود و دست دولت که زیر تیغ چند نفر وارد کننده انحصاری است و کسی توان رقابت با آنها را ندارد؛ خارج شود و ارز ۴۲۰۰ تومانی برای واردات حذف شود.